

Verbindend Enschede

'Tijd zat in Twente'. Alleen welke welke weg slaan we in?

Economisch strategisch plan voor de Regio Twente vanuit Enschede's perspectief
door Verbindend Enschede

NOOIT OPGEVEN, NIETS DOEN IS GEEN OPTIE. TWENTE IS HET WAARD!

Inhoudsopgave

Inleiding

1. De Rand- en Grenssteden in Twente
2. De economische dynamiek van de regio Twente
 - 2.1 Weg met de versnippering
 - 2.2 Regio Deal
3. Kansen van de regio Twente
4. Twente en de Nederlandse stedelijke agglomeraties
5. Bandzesteden Enschede, Hengelo, Almelo en Oldenzaal (4 steden, 4 culturen)
6. Welkom Slimme Regio Twente
 - 6.1 Naar een gemeenschappelijke agenda voor Twente
 - 6.2 Een 'slimme' regio met oog op grensoverschrijdende kansen
 - 6.3 Enschede is onderdeel van duurzame regio in Nederland
 - 6.4 Een 'saamhorige' regio
 - 6.5 Ondernemen doe je als ondernemende regio samen
 - 6.6 Een lerende regio
 - 6.7 Een bereikbare regio
 - 6.8 Een aantrekkelijke regio
 - 6.9 Armoede en ondermijning
 - 6.10 Een unieke regio
7. Aanbevelingen en vergezichten

Inleiding

De strategische visie is geschreven zoals Verbindend Enschede samenwerking binnen de Regio Twente ziet. Ondanks dat wij een politieke partij zijn uit Enschede hebben we dit economisch strategisch plan zo neutraal en evenwichtig mogelijk belicht.

Bij mensen die ons beter kennen is bekend dat wij niet alleen een partij zijn die het hart op de tong heeft, soms leveren we ook "alleen maar" commentaar. We ervaren bijna dagelijks dat verschillende partijen of personen dit als niet zo prettig ervaren. Aan de andere kant sterkt dat ons en krijgen wij - zeker op individuele basis - daarop positieve respons.

Wij zijn van mening dat we in eerste instantie de discussie moeten aangaan over hoe de gemeente Enschede wil functioneren binnen de regio Twente vooral eerst in Enschede moeten voeren. Er is echter, mede ingegeven door de na-corona situatie ook een overstijgende samenwerking nodig als het gaat om regionale voorzieningen die de gemeente Enschede heeft.

Deze visie is geschreven vanuit waarneming dat er binnen de gemeentegrenzen van Enschede goedbedoelde plannen en voornemens niet zijn afgemaakt. Veel doelen die in de loop der jaren van college naar college werden gesteld zijn - zonder dat er een college overstijgende ontwikkeling is bewerkstelligd - de afgelopen 8 tot 10 jaar niet gerealiseerd. Het zijn vooral marktpartijen en een aantrekkende economie geweest die zorgden voor bloei en ontwikkeling. En dit terwijl de partijen die de coalitie vormden niet echt wisselden.

2010 – 2014 BurgerBelangen Enschede, CDA, VVD, PvdA

2014 – 2018 BurgerBelangen Enschede, D66, CDA, VVD, CU

2018 – 2020 BurgerBelangen Enschede, D66, PvdA, VVD, CU

Door de economische voorspoed was een faciliterende houding voldoende. Wat er wel gebeurde is dat de landelijke overheid taken ging decentraliseren. Hierdoor was er juist een meer 'zakelijke politieke' benadering nodig. Dit omdat de taken die vanuit het rijk werden gedecentraliseerd en de financiën die erbij kwamen niet in balans zijn. Deze meer "zakelijke politieke" benadering is niet echt adequaat opgepakt en er is al helemaal geen sprake van een effectieve monitoring en beoordeling. Ook wordt bijsturen op een eerder genomen beslissing veelal gezien als politiek falen. Terwijl het naar juist een kracht zou moeten zijn en op basis van voortschrijdend inzicht waar nodig rigoureuus ingrijpen een noodzaak is. Een voorbeeld daarvan: in de corona-lockdown worden de subsidies aan alle evenementen die niet doorgaan gewoon volledig doorbetaald.

Waar je als overheid meer zakelijk moet zijn zie je het echter vaak verzanden in politiek gesteggel. Dat gebeurt omdat een burgemeester, wethouder, raadslid, staatssecretaris, minister vooral de eigen partij ideologie dient. Er wordt iedere 4 jaar een eigen partijdraai aan gegeven en er veelal geen ondernemers achtergrond kent. Beslissen op basis van statistieken. Een samenwerking op basis van de voorgestelde 3 O's binnen de Regio Twente is naar dan ook een kracht waarbij de connectie met de inwoners duidelijk en helder moet zijn. De connectie met de inwoners raakt anders meer en meer weg en er is geen sprake meer van een democratische basis waarbij vergeten wordt dat de gemeenteraden het budgetrecht hebben.

Er wordt in Enschede gezegd: we hebben vaker tegenslagen gehad maar zijn er altijd sterker uitgekomen. De vuurwerkcramp had echter alleen betrekking op Enschede maar corona en de bankencrisis zijn nationaal en internationaal. We zijn nu dan ook meer op onze eigen (innovatieve) kracht, creativiteit en ondernemerschap aangewezen. Wat ons betreft is het dan ook tijd voor het in gang zetten van echte verandering waar meer ruimte moet worden gemaakt voor zakelijke politiek.

Daarbij hebben we telkens de punten van de Regio Twente meegenomen in de overwegingen:

- sterk vestigingsklimaat,
- sterke arbeidsmarkt,
- goede bereikbaarheid,
- toekomstbestendige duurzame regio,
- sterke vrijetijdseconomie,
- sterke public affairs en lobby.

De regio Twente is uiteraard ook veel meer dan de 3 zogenaamde bandsteden Enschede, Hengelo en Almelo. Verbindend Enschede heeft dan ook de analyse uitgebreid tot alle 14 gemeenten die de regio Twente rijk is.

Juist de unieke kenmerken van de verschillende gemeenten maakt Twente tot een bijzondere regio. Het versterken van de samenwerking en de sociaaleconomische structuur is voor Twente van groot belang om een economisch sterke en daarmee gepaard gaande gezonde en welvarende regio te blijven. Een regio waar het goed wonen, werken, leven en recreëren is.

De decentralisatie van overheidstaken heeft geleid tot te veel centralisatie binnen de regio Twente. Om te komen tot een efficiënte en effectieve samenwerking zal er wat ons betreft juist moeten worden gekeken naar decentralisatie van taken. Deze samenwerking binnen de Regio Twente heeft - wat ons betreft - geleid tot een kostenverhogend, abstract en nevelig geheel.

Op het moment van het afronden van ons Economisch strategisch plan werden tevens de voorgestelde transitieplannen van de Regio Twente bekend. Daarop hebben we - waar mogelijk en van toepassing - de relatie in beide documenten aangegeven.

1) De Rand- en Grensstededen in Twente

Ondanks de diepe sporen die Corona/Covid-19 economisch zal achterlaten gaan we er van uit dat economische dynamiek zich in de toekomst ook zal blijven concentreren in grote steden en stedelijke agglomeraties.

Waar globalisering vaak wordt gezien als een natuurlijk proces, aangejaagd door economische en technologische factoren. Heeft Corona/Covid-19 ons juist ook de kwetsbaarheid van die globalisering aangetoond. Wij zien het dan ook als een uitgelezen kans om een hernieuwde totaalvisie op de economie te lanceren. Dit wil zeggen een totaalvisie die economie en zorg voor de natuur combineert, waarbij consumptie en productie plaatsvinden op het laagst mogelijke regionale niveau en waar zelfvoorzienendheid in eerste instantie primair is.

Dit wil overigens niet zeggen dat een optimalisatie en verbetering van de mobiliteit niet moet worden bevorderd. Het sneller vanuit Twente naar elders, des te sneller naar Twente vanuit elders en het verbinden van de interne arbeidsmarkten zijn dan ook wel degelijk een speerpunt.

Daarbij zullen we de economische infrastructuur wel in tact moeten houden om de secundaire voorwaarden als unieke export regio te versterken. Denk daarbij aan de lokale omstandigheden: bereikbaarheid, 24-uurs voorzieningen, digitale netwerken, arbeidsmarktdichtheid, etc. Nu zullen we ons gereed moeten maken om de toekomstige regio te zijn. We zetten daarbij in op economische hotspots langs de bestaande infrastructuur en het versterken van de stedelijke agglomeratie die we zien als Bandsteden. Dit zijn Enschede, Hengelo, Almelo én Oldenzaal. Dit zijn samen met Rijssen-Holten dan ook de economische motoren met de grootste groei mogelijkheden.

De samenwerking van deze stedelijke agglomeraties moeten bedrijven, onderwijs en overheidsinstellingen concrete groei- en efficiëntie mogelijkheden bieden om internationaal competitief te blijven. Dit dan wel met focus op chemie en materialen, life sciences en health, automotive, ICT / smart services, logistiek, food en de innovatieve maakindustrie. Schaalvergroting is dan ook geen doel maar wel de regio willen zijn met de laagste werkloosheidscijfers.

Zij vormen de lokale creatieve hotspots voor innovatie, voor het aantrekken van talent en voor maatschappelijke vernieuwing waarbij Enschede als grootste stad van de regio een voortrekkersrol moet nemen.

Gemeente Enschede (159.734 inwoners)

Aantal bedrijfsvestigingen: 11.320

Aantal winkelfuncties: 1455

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 21.700

Enschede biedt veel werkgelegenheid aan inwoners van buiten de gemeente Enschede. Daarbij is Enschede het winkelhart van de regio met ook prima wijkwinkel voorzieningen. Probleem is de bereikbaarheid per water en een vliegveld dat niet optimaal wordt benut. Bedreiging is tevens het mogelijk verdwijnen van Apollo Vredestein waardoor de werkloosheid toe zal nemen wat het gemiddeld inkomen per inwoners nog meer zal drukken.

Groeikansen zijn er door het industrieterrein Twentekanaal anders in te richten en het vliegveld beter te benutten.

Gemeente Hengelo (80.683 inwoners)

Aantal bedrijfsvestigingen: 6400

Aantal winkelfuncties: 746

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.100

Hengelo beschikt over veel bedrijven die handelsgericht zijn. Daarnaast voor het aantal inwoners veel horeca. De gemiddelde woningwaarde is lager wat de verduurzaming parten kan spelen. De werkgelegenheid is vooral gericht op de eigen inwoners.

Groeikansen voor Hengelo zijn er door aantrekkelijk te worden voor productiebedrijven en de op- en overslag beter te benutten

Gemeente Almelo (72.849 inwoners)

Aadorp, Almelo, Bornerbroek

Aantal bedrijfsvestigingen: 5125

Aantal winkelfuncties: 507

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 21.900

Almelo beschikt over veel bedrijven die handelsgericht zijn. Daarnaast voor het aantal inwoners veel horeca. De gemiddelde woningwaarde is lager wat de verduurzaming parten kan spelen. Het gemiddelde inkomen is laag. Almelo biedt veel werkgelegenheid aan inwoners van buiten de gemeente Almelo.

Groeikansen zijn er door op- en overslag beter te benutten.

Gemeente Oldenzaal (31.849 inwoners)

Oldenzaal en Deurningen

Aantal bedrijfsvestigingen: 2580

Aantal winkelfuncties: 284

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.400

Oldenzaal doet ze naam als Hanzestad eer aan. De werkgelegenheid zit met name in de handel en het aantal bedrijven voor financiële diensten en onroerend goed zijn er meer dan gemiddeld. Als winkelstad doet Oldenzaal het minder.

Groeikansen zijn er op het gebied van transport en spoorverbinding.

Gemeente Hof van Twente (34.940 inwoners, krimp)

Ambt Delden, Bentelo, Delden, Diepenheim, Goor, Hengevelde, Markelo

Aantal bedrijfsvestigingen: 3660

Aantal winkelfuncties: 324

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 25.000

Losser (22.622 inwoners, krimp)

Beuningen, Glane, Losser, Overdinkel, de Lutte

Aantal bedrijfsvestigingen: 1755

Aantal winkelfuncties: 150

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 23.300

Rijssen-Holten (38.300 inwoners)

Aantal bedrijfsvestigingen: 3110

Aantal winkelfuncties: 254

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 22.400

Wierden (24.351 inwoners)

Enter, Hoge Hexel, Notter, Wierden, Zuna

Aantal bedrijfsvestigingen: 2205

Aantal winkelfuncties: 185

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.700

Haaksbergen (24.277 inwoners)

Aantal bedrijfsvestigingen: 2130

Aantal winkelfuncties: 170

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.400

Hellendoorn (35.808 inwoners)

Daarle, Daarlerveen, Haarle, Hellendoorn, Nijverdal

Aantal bedrijfsvestigingen: 2690

Aantal winkelfuncties: 262

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 23.700

Twenterand (33.792 inwoners)

Den Ham, Geerdijk, Vriezenveen, Vroomshoop, Westerhaar-Vriezenveensewijk

Aantal bedrijfsvestigingen: 2510

Aantal winkelfuncties: 275

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 21.500

Tubbergen (21.276 inwoners)

Albergen, Fleringen, Geesteren, Harbrinkhoek, Hezigen, Langeveen, Mander, Manderveen, Mariaparochie, Reutum, Tubbergen, Vasse

Aantal bedrijfsvestigingen: 2185

Aantal winkelfuncties: 136

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.100

Dinkelland (26.350 inwoners)

Agelo, Denekamp, Deurningen, Lattrop-Breklenkamp, Ootmarsum, Oud Ootmarsum, Rossum, Saasveld, Tilligte, Weerselo

Aantal bedrijfsvestigingen: 2725

Aantal winkelfuncties: 153

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 24.500

Borne (23.210 inwoners)

Borne, Hertme, Zenderen

Aantal bedrijfsvestigingen: 1670

Aantal winkelfuncties: 203

Gemiddeld inkomen per inwoner: € 25.600

Van alle randgemeenten vallen vooral de gemeenten Wierden en Holten-Rijssen op. De bedrijvigheid is vanuit het verleden vooral gericht op bouw en zijn bouw gerelateerd. Door de ligging ten opzichte van Almelo zijn ook in de samenwerking met Almelo goede kansen op transport, op- en overslag. Alle andere randgemeenten zijn vooral forenzen gemeenten die de voorzieningen op peil moeten houden. In bijna al die gemeenten biedt toerisme groeikansen. Zeker als de gemeenten samen elk een uniek gemeentelijk toeristisch USP kunnen ontwikkelen.

Denk daarbij aan:

- Dinkelland en kunst en oudheid,
- Tubbergen en de hippische wereld,
- Avontuurlijk Hellendoorn,
- Rijssen-Holten op wielen,
- Wierdens beauty.

Zo kunnen we een zeer diverse en aantrekkelijke regio zijn voor een brede doelgroep waardoor we ook een optimale jaarspreiding krijgen. Zo wordt wat werkgelegenheidsgroei betreft, de focus vooral gelegd op de "agglomeratievoordelen" door diversiteit in thema's, natuurlijke dichtheid dichtbij bedrijvigheid, goede bereikbaarheid, goed gekwalificeerde beroepsbevolking (aanwezigheid van hoogopgeleiden) en een hoge kwaliteit van onderwijs en een hoog cultureel aanbod. Files, vieze lucht, geluidsoverlast en dure locaties hebben juist een negatieve relatie met groei van werkgelegenheid.

	Inwoners	Oppervlak	Bedrijfsvestigingen	Winkelfuncties	Gemiddels inkomen
Enschede	159734	14272	11320	1455	€ 21.700,00
Hengelo	80683	6183	5400	746	€ 24.100,00
Almelo	72849	6941	5125	507	€ 21.900,00
Oldenzaal	31849	2195	2580	284	€ 24.400,00
Hof van Twente	34940	21541	3660	324	€ 25.000,00
Losser	22622	9962	1755	150	€ 23.300,00
Rijssen-Holten	38300	9438	3110	254	€ 22.400,00
Wierden	24351	9539	2205	185	€ 24.700,00
Haaksbergen	24277	10550	2130	170	€ 24.400,00
Hellendoorn	35808	13899	2690	262	€ 23.700,00
Twenterand	33792	10814	2510	275	€ 21.500,00
Tubbergen	21276	14744	2185	136	€ 24.100,00
Dinkelland	26350	17683	2725	153	€ 24.500,00
Borne	23210	2616	1670	203	€ 25.600,00

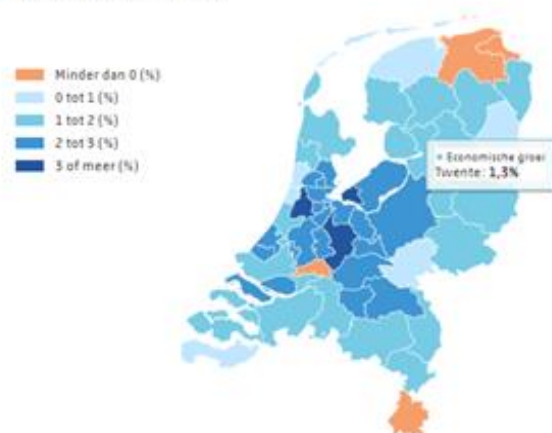
Door dus juist ook lokaal de aanwezige culturele aspecten, normen en waarden, tradities te versterken creëren we een betere propositie voor de gehele regio Twente. Met behoud van de eigen identiteit van de 14 gemeenten zijn we samen ook/toch uniek.

2) De economische dynamiek van de regio Twente

De economie in de regio Twente heeft het na de financiële crisis van 2008 moeilijk gehad. Tot 2015 lag de groei van het Binnenlands Bruto Product (BBP) voor de regio onder het landelijk gemiddelde. De werkloosheid was er hoger dan het landelijk gemiddelde en de kwantitatieve en kwalitatieve mismatch op de Twentse arbeidsmarkt was aanzienlijk. Door vergrijzing en de - ondanks de aanwezigheid van Universiteit Twente en Saxion Hogeschool - in vergelijking met Nederland minder hoog opgeleide beroepsbevolking is de Twentse arbeidsmarkt niet goed in balans.

Vanaf 2015 deden bedrijven en instellingen in Twente daarentegen het op vrijwel op alle aspecten beter dan in de rest van Nederland. Twente ontwikkelt zich dan ook meer en meer als één van de motoren van de Nederlandse economie. De werkgelegenheid nam sterk toe en het logische gevolg was een flinke daling van de werkloosheid. Het werkloosheidspercentage in de regio bedroeg in 2018 3,9%, nog slechts een tiende boven het landelijk percentage. De groei van de Twentse economie in 2019, 1.3% was de laagste in de laatste vijf jaar. In 2020 was de verwachting een groei van 1.7%. Dit zal naar verwachting door Corona/Covid-19 wellicht een krimp worden. Dat de economische groei daalt, kwam doordat er in de hightech- en auto-industrie al sprake was van een groeivertraging. En Twente heeft nogal wat hightech- en automotieve gerelateerde bedrijven. Hightech bedrijven die - zeker als ze passend zijn bij het gemeenteprofiel - onderscheidend en van absolute meerwaarde zijn.

Economische groei, 2019*¹⁾

2.1) Weg met de versnippering

Om relaties tussen bedrijven te onderhouden zijn er veel ondernemersclubs. De rol van ondernemersnetwerken is in de regio Twente belangrijk. Die netwerken zijn groter als elders. Het netwerken in de regio Twente is veel gericht op het club- en verenigingsleven. Je bent nu eenmaal sneller geneigd tot samenwerking als je elkaar in de clubs face-to-face ontmoet en relaties - gebaseerd op vertrouwen - kunt opbouwen.

Dit zegt natuurlijk niets over het effect van deze lidmaatschappen op de bedrijven in termen van bedrijfsprestaties. Vertrouwen is echter naast een basis van samenwerking binnen Twente, ook een USP van het bedrijfsimago dat bedrijven uit Twente hebben. We staan bekend om het vakmanschap en de goede arbeidsethos. Kortom betrouwbaar, je kunt Twentse bedrijven vertrouwen.

Binnen de regio Twente is het wel raadzaam om de twee grote conglomeraten rondom Heracles en FC Twente en iets minder prominent maar niet te onderschatten Excelsior '31 uit Rijssen beter te benutten. Naast deze drie business clubs waar ook emotie een zeer grote rol speelt zijn er genoeg kruisverbanden via andere ondernemers clubs zoals IKT.

2.2) Regio Deal (15 miljoen)

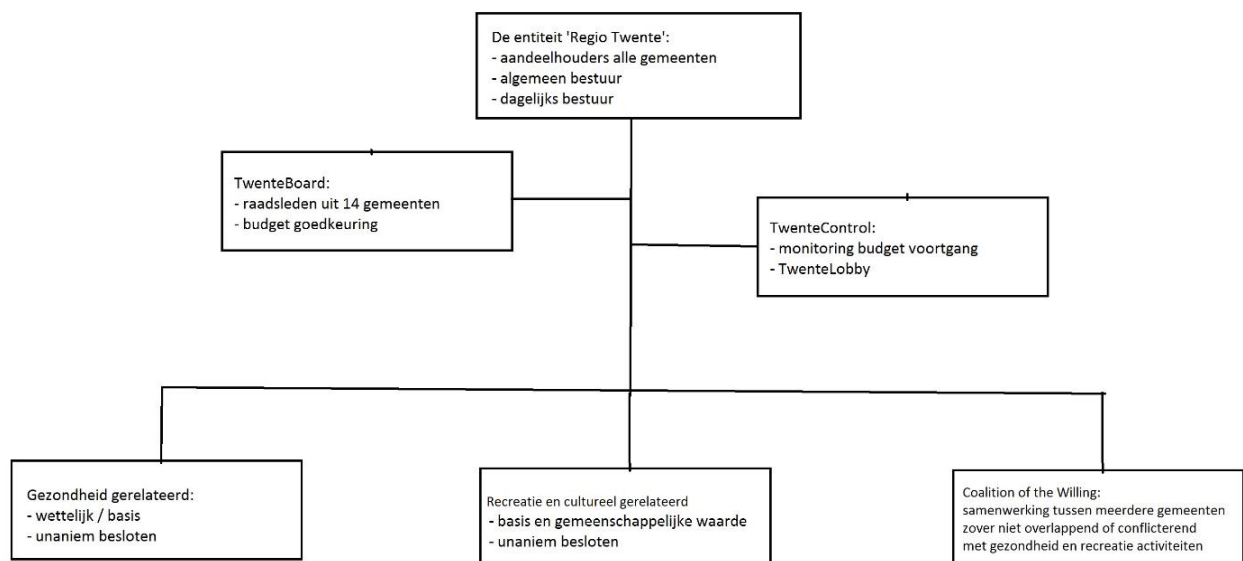
De Regio Deal Twente zoals hij nu is uitgeschreven bestaat uit vier actielijnen:

- gericht op versterking van de technologische kracht van Twente,
- de arbeidsmarkt,
- het vestigingsklimaat,
- de ontwikkeling naar een circulaire economie.

Deze sluiten ook aan bij de Agenda voor Twente en kunnen daarom prima als actielijnen overeind blijven. Dat geldt ook voor de doelstelling binnen de Agenda voor Twente. "De Agenda voor Twente maakt zich sterk voor slimme technologie, goede bereikbaarheid, sterke economie, voldoende werkgelegenheid, maximale duurzaamheid, schone energie en een mooie leefomgeving. Alles wat ook jou aangaat, nu en in de toekomst."

De manier van denken zal wel anders moeten. We zullen moeten werken aan een cultuuromslag. Hierin moet duidelijk de verbinding en aansluiting plaatsvinden bij het transitieplan van de Regio Twente zoals dat op 1 juni 2020 is gepresenteerd. Daarvoor zal de organisatie van de Regio Twente moeten worden aangepast. Ze zal transparanter en kleiner moeten worden. De directe kracht en invloed vanuit de deelnemende gemeenten zal duidelijker zichtbaar moeten zijn. Deze zal ook beter moeten worden verankerd in de organisatie en in de uitwerking van de Regio Deal en agenda voor Twente.

De huidige wens tot herstructurering van de regio Twente is wat ons betreft dan ook een uitgelezen kans. Een kans om hiermee ook de verbinding naar de verschillende Raden van de deelnemende gemeenten te vergroten.

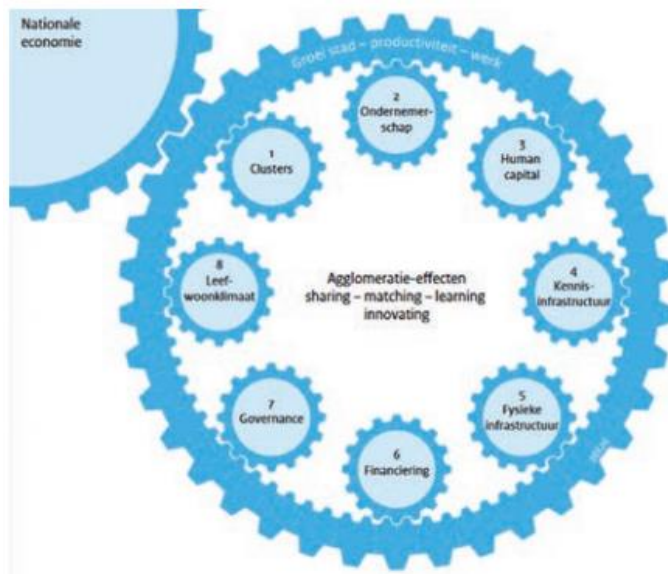

3) Kansen van de regio Twente

Wat werkgelegenheidsgroei betreft, wordt de focus vooral gelegd op de “agglomeratievoordelen door dichtheid, goede bereikbaarheid, goed gekwalificeerde beroepsbevolking (concentraties van hoogopgeleiden) en hoge kwaliteit van onderwijs en hoog cultureel aanbod. Files, vieze lucht, geluidsoverlast en dure locaties hebben juist een negatieve relatie met werkgelegenheidsgroei.”

Voor Twente en de grenssteden, Enschede en Oldenzaal kunnen de verschillende factoren voor economische groei niet los worden gezien van hun interacties met de andere kant van de grens. Voor Losser geldt dat wat minder.

Bron: PBL

Er zijn economische dynamische factoren zoals de clusters van samenwerkende en elkaar toeleverende bedrijven en ondernemerschap dat zich vertaalt in nieuwe, snelgroeiende bedrijven - de zogenaamde gazelles - en nieuwe activiteiten van bestaande bedrijven. Dan zijn er de infrastructurele factoren: zowel het menselijk kapitaal en dan met name de beschikbaarheid van een goed gekwalificeerde, opgeleide en vaardige beroepsbevolking; de kennisinfrastructuur zoals de aanwezigheid en kwaliteit van publieke en private onderzoeks- en onderwijsinstellingen; en de fysieke infrastructuur met name de bereikbaarheid en connectiviteit via weg, spoor, lucht en water; de beschikbare financiering en dan vooral in relatie tot economische structuurversterking en ondersteuning van risicovolle innovaties, middels venture capital; het leef- en woonklimaat inclusief alle voorzieningen die bijdragen aan een aantrekkelijk woon-, werk- en interactiemilieu; en tenslotte de governance vertaald in de kwaliteit van bestuur en hoe de verschillende bestuurslagen samenwerken.

Het was weliswaar “grenstoerisme” dat de aanleiding was. Maar de discussie over het wel of niet sluiten van grensovergangen was de afgelopen “CORONA” weken volop in het nieuws. Tot in het Duitse kabinet is serieus gedacht aan herinvoering van grenscontroles in de strijd tegen verspreiding van het virus, maar met name de minister-presidenten Armin Laschet (deelstaat Noordrijn-Westfalen) en Mark Rutte wilden daar niet aan. Het sluiten van de grenzen is in de toekomst echter niet uitgesloten. We zullen daarvoor dan ook een plan B moeten hebben. Enschede moet zich als grensstad ook realiseren dat landelijk genomen

maatregelen tegen ons eigen beleid kunnen gaan werken. Denk daarbij aan de BTW verschillen die gaan ontstaan als gevolg van maatregelen door Corona/Covid-19 die Duitsland wel doorvoert en Nederland niet.

In tegenstelling tot de zo gepropagandeerde grensoverschrijdende economische belangen hebben we dan ook vraagtekens bij de wijze waarop we dit tot nu toe weten te vermarkten. Voor de economische dynamiek factoren zien wij dat de aanwezigheid van de grens ook zal leiden tot minder handel en commerciële transacties, tot minder mobiliteit en interacties. Voeg daar verschillen in taal en cultuur aan toe en beperkte bereikbaarheid, dan wordt duidelijk dat ook op gebied van infrastructuur, zowel menselijk, fysiek als kennisinfrastructuur, de grens een belangrijke wissel zal trekken op de mogelijkheden van matching-sharing-learning.

Wij zien matching-sharing-learning als essentieel voor innovatie en economische dynamiek van de regio. Bedrijven profiteren van elkaars nabijheid, wat een belangrijke reden is waarom ze clusteren. De kracht van de stad/gemeente zit in de betere matching tussen bedrijven (ondernemers) en medewerkers/werknemers. Dit geldt voor zowel de grotere als de gespecialiseerde bedrijven als ook de vragende als de toeleverende bedrijven. Hoe beter de match, des te lager de zoek- en transportkosten.

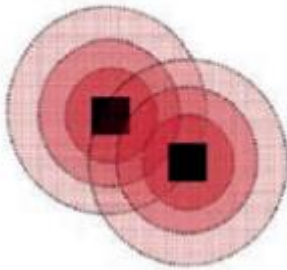
Tenslotte zijn er altijd - ondanks die gezamenlijke euromunt - tal van formele en informele beperkingen met betrekking tot het beroep op risicokapitaal. Maar ook in relatie tot het leefmilieu van de gewone burger, de toegankelijkheid tot publieke dienstverlening, zoals ziekenhuizen en andere sociale voorzieningen, om niet te spreken van verschillen in bestuurscultuur. Dat zal de grens zijn door de complexiteit die dit met zich meebrengt en een negatieve factor vormen die de kosten opdrijft en mobiliteit ondergraaft. Concluderend kan worden gesteld dat de grensligging zeker kansen biedt. Maar doordat de Europese markt echter niet zo open is als ze wordt verondersteld te zijn, zijn er zeker belemmeringen en beperkingen. Ieder Europees land heeft nu ook zijn eigen Corona/Covid-19 uitdagingen en zal er voor bedrijven in met name de horeca en detailhandel - door landelijke maatregelen om de economie draaiende te houden - meer grensoverschrijdende concurrentie zijn. Duitsland bijvoorbeeld, heeft de BTW tarieven verlaagd waardoor het prijsverschil tussen Nederland en Duitsland nog groter wordt. Als Regio Twente zullen we dan ook samen moeten focussen op de eigen exportkansen en versterken van de regionale economie.

4) Twente en de Nederlandse stedelijke agglomeraties

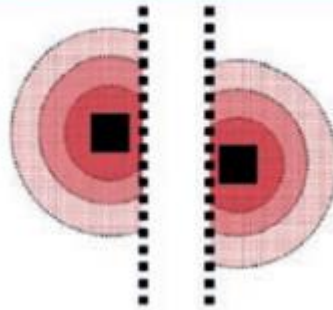
De stedelijke regio's van de Noordelijke Randstad, Zuidelijke Randstad en Brainport Eindhoven worden als de centrale gebieden beschouwd in het behoud van de lange termijn concurrentiepositie van Nederland. De juridische entiteit van Brainport Eindhoven is voor de Regio Twente ook als uitgangspunt gebruikt.

Als we de ligging van de Regio Twente bekijken en de grenssteden Oldenzaal, Losser en Enschede ten opzichte van de rest van Nederland en Brainport Eindhoven moeten we ons realiseren dat de grens, ook als er sprake van een open grens, een belemmering is en blijft. We moeten ons dan ook meer focussen op internationale bereikbaarheid en de economische samenwerking met Noord-Rijnland Westfalen, samen met de EUREGIO in kaart brengen. Dit om inzicht te krijgen in het niet gerealiseerde ontwikkelingspotentieel voor elk van de Bandsteden Enschede, Hengelo, Almelo én Oldenzaal.

Steden en regio's in 'binnenland'

Steden en regio's bij de grens

5) Bandzesteden Enschede, Hengelo, Almelo en Oldenzaal (4 steden, 4 culturen)

De landelijke overheid heeft zich lange tijd gericht op de gemeentelijke herindeling. Alsof dit van onderop zou worden geïnitieerd. Wij zijn het daar niet mee eens. Wil je optimaal gebruik maken van de kracht die in de maatschappij en economie aanwezig is, zul je dit moeten doen vanuit de mens en niet vanuit bestuurlijk oogpunt. Je zult dan ook moeten erkennen, dat - al is de afstand hemelsbreed niet groot - het verschil tussen de beleving van de mensen in de verschillende gemeenten in Twente totaal verschillend zijn. Wij concentreren ons dan ook op de nu aanwezige gemeenten die wat ons betreft hun zelfbeschikking houden. De term "Bandsteden" moet dan ook zeker niet worden gezien als voorsorteren op een gemeente Twente. Maar alleen dit qua historie, ligging en omvang de 4 steden (gemeenten) zijn die worden gezien als de toonzettend in Twente. Waarbij we elkaar nodig hebben en bijvoorbeeld de samenwerking Rijssen-Holten qua economische kansen niet uit het oog mogen verliezen. Want ook daarbij geldt, om de kracht vanuit de samenleving optimaal te kunnen benutten en in te blijven zetten moet het juist gaan om de inwoners van de verschillende dorpen en steden. Alleen als we samen die vertaalslag kunnen maken, die bestuurlijke cultuur omslag kunnen maken, alleen dan kunnen we werken een "duurzaam" Slimme Regio Twente.

6) Welkom Slimme Regio Twente

Wat ons betreft gaan we werken aan een Slimme Regio Twente. Wat is de rol en betrokkenheid van de gemeenteraden. Gemeenteraden waar lokale partijen en echt lokale georiënteerde mensen actief zijn. Is de Twenteraad dan wel zo'n weerspiegeling van de gemeenteraden?

De bijeenkomsten van de Twenteraad worden voorbereid door een Presidium, waarin namens elke raad 1 lid zitting heeft. Het presidium wordt voorgezeten door de voorzitter van de Regio Twente. Als secretaris fungeert één van de griffiers. Vicevoorzitter is één van de raadsleden. De Twenteraad is geworden tot een platform voor informatie-uitwisseling, discussie en meningsvorming. Waarbij er zelfs van meningsvorming al geen sprake meer is en plaats heeft gemaakt inmiddels voor "beeldvorming".

Als we willen werken aan een Slimme Regio Twente, waarin we de betrokkenheid van onderaf maximaal willen benutten zullen we de rol van de Twenteraad dan ook goed moeten heroverwegen.

We vragen ons in alle oprechtheid af, of het presidium niet geworden is tot politiek instrument om daarmee vooral de politieke belangen te dienen in plaats van de kracht van onze regio. Een kracht die dan werkelijk vanuit de inwoners komt. De gemeenteraden van de verschillende gemeenten zouden wat ons betreft dan ook een duidelijk standpunt moeten innemen. Bedenk daarbij, in tegenstelling tot burgemeesters, wethouders (B&W) en vertegenwoordigers van de Regio Twente, gemeenteraden zijn direct gekozen en hebben budgetrecht.

Wat voor het presidium van de Twenteraad geldt, geldt in wezen tevens voor alle instituties die onder en met de regio Twente zijn opgetuigd. De gemeenteraden dreigen door de huidige plannen nog meer op afstand gezet te worden. Dat is wat ons betreft onacceptabel.

Als we echt willen samenwerken met gebruikmaking van de werkelijk kracht van onderaf, als we de regio deal echt willen gebruiken en inzetten voor de ontwikkeling van de regio Twente. Dan zullen we een cultuuromslag moeten maken. Als 3 O's (Overheid, Ondernemers en Onderwijs) moeten we naar een meer zakelijke regio Twente in plaats van een politiek gestuurd instrument. Een instrument dat er zo lijkt het, de tukkens ziet als financier van de vereiste co-financiering die het rijk eist.

6.1) Naar een gemeenschappelijke agenda voor Twente

De agenda voor Twente is een prima instrument om de samenwerking met de 3 O's in te vullen. Een probleem zien we op dit moment in de financiering van de agenda voor Twente. Deels is dit een eigen politieke keuze geweest. Nu is daar door de tijd heen toch teveel verschil in ontstaan waardoor de one-man-one-vote afspraken wringen. De gemeente Enschede heeft er in het verleden bijvoorbeeld voor gekozen om naast het vaste bedrag per inwoner er een surplus per inwoners bij te doen. Dit werkt door in alle instituties die binnen de Regio Twente zijn opgezet.

Wij zouden dan ook willen komen tot alleen de basis voorzieningen te financieren waarbij de huidige regio de basis is. De activiteiten binnen de "coalition of the willing" maken wat ons

betreft dan ook geen deel uit van de basisvergoeding. Elk andere samenwerking tussen gemeenten in Twente zijn dan ook zeer welkom en aan te raden. Vanuit de entiteit Regio Twente kan dit wel worden gepromoot, is echter geen co-business. Alle faciliteiten nodig voor het uitvoeren van die activiteiten kunnen wat ons betreft worden ingekocht worden bij zowel de regio Twente als bij de een van de deelnemers van de gemeenschappelijke regeling.

6.2) Een "slimme" regio met oog op grensoverschrijdende kansen

Van de entiteit "Regio Twente" zijn alle gemeenten aandeelhouder/hebben ze zeggenschap. Dit op basis van gelijkwaardigheid. Voordeel is ook dat dit meer recht doet aan een mogelijk toekomstig wisselend politiek speelveld.

De activiteiten van de Regio Twente zouden ook alleen gericht moeten zijn op de erkende gemeentegrens overschrijdende belangen en het in kaart brengen van kansen. Binnen de regio Twente bundelen vooraanstaande bedrijven, kennisinstellingen en overheden hun kennis, krachten en visie. Zo bepalen zij samen de koers om onze economie te versterken en de concurrentiepositie te versterken en de te behouden.

6.3) Enschede is onderdeel van een duurzame regio in Nederland

Eerder hebben we de identiteiten en kenmerken van de verschillende Twentse gemeente benoemd. Ook benoemd de Bandsteden Oldenzaal, Enschede, Hengelo en Almelo.

We kunnen het dan ook niet genoeg benadrukken, alleen samen kunnen we veel meer. Wat de sterke punten betreft zoals samenwerking tussen overheid, kennisinstellingen, bedrijfsleven, is reeds veel in gang gezet.

Maar er zijn al die andere sectoren en gebieden waar een gemeenschappelijke Twentse benadering om aansluiting te vinden bij de verschillende belanghebbenden die concrete voordelen kunnen opleveren. Tijd dus om verder op zoek te gaan naar de terreinen, waarop samenwerking kan lonen in onze grensregio's. Waar kan, vanuit de Enschedese prioriteiten en speerpuntsectoren aansluiting gevonden worden bij die van onze Noabers?

Als we kijken naar de ligging van Enschede kun je stellen dat we - voor bedrijven die afhankelijk zijn van vervoer over water - één sluis te ver ligt. Het zijn daarbij de kleinere (familie)bedrijven die de werkelijke fundamenten zijn waar onze economie in Enschede op kan blijven bouwen. Wij willen meer aandacht voor het midden- en kleinbedrijf (MKB) en de vele zelfstandigen zonder personeel (ZZP-ers). Internationale bedrijven die Enschede kiezen als thuishaven doen dit onder meer vanwege de uitstekende infrastructuur, het hoge kennisniveau, het goede arbeidsethos.

Klimaatverandering, arbeidsomstandigheden, vergrijzing zijn enkele termen die men zou kunnen associëren met maatschappelijk verantwoord ondernemen. Uiteindelijk gaat het erom als bedrijf ook verantwoordelijkheid te dragen voor de maatschappij. Door in activiteiten en processen rekening te houden met klimaatneutraliteit en circulariteit, door in eerlijke productieketens te ondernemen en als bedrijf toekomstbestendig zijn. Vanuit dit perspectief zien we ook de oplossing voor het opwekken van energie uit zonnepanelen op bedrijfsdaken.

Om die toekomstbestendige duurzame regio te blijven is ons uitgangspunt "EcoN-Logie". Dit wil zeggen een totaalvisie die economie en zorg voor de natuur combineert, waarbij consumptie en productie plaatsvinden op het laagst mogelijke regionale niveau en waar zelfvoorzienendheid primair is.

Wij stellen dat volgens de "EcoN-Logie" het geen probleem hoeft te zijn dat het aantal permanente inwoners van Twente zou kunnen dalen.

6.4) Een "saamhorige" (eu)regio

Om samen met de regio Twente optimaal kansen te blijven benutten hebben we intensieve samenwerking met Euregio nodig. Ook de grensmobiliteit kan op deze manier aangepakt worden. Het streven van de regio Twente naar een leidinggevende rol op het gebied van duurzaamheid zal de omliggende grenssteden en gemeenten meetrokken in het nemen van gezamenlijke maatregelen ter verduurzaming van de economie.

Investerings in economische structuur zal daarbij niet automatisch leiden tot sociale versterking. Kortom, er is een gerede kans dat het doorsijpelen van de resultaten van de 3 O's investeringen naar de rest van de samenleving niet alleen niet goed werkt, het kan ook in toenemende mate te leiden tot een zichzelf versterkende sociale polarisatie.

Verschillen in de arbeidsmarkt en samenleving kan leiden ongelijke situaties aan de grens. Hierdoor is er kans op ontwrichting van de sociale samenhang en onnodig veel grensverkeer. Korte termijn woon- en leef oplossingen worden gebruikt voor het oplossen van eigen arbeidsmarkt.

Daar komt bij dat met name voor het Duitse grensgebied ook taal een belangrijke barrière vormt voor de integratie van kenniswerkers die wel voor een langere tijd in de regio werkzaam zijn. Ook de competenties van schoolverlaters en werklozen sluiten niet aan op wat de arbeidsmarkt nodig heeft voor ervaren vakkrachten.

Mensen met achterstanden op het gebied van (arbeids)participatie en gezondheid worden door het kiezen voor de korte termijn oplossing niet voldoende bereikt en staan daardoor vaak langdurig aan de zijlijn, terwijl de vraag naar arbeid groeit. In de kern gaat het erom een brug te slaan tussen economische en sociaal maatschappelijke waarden; kwetsbaarheid omzetten in kracht onder het motto: iedereen heeft talent, iedereen doet mee, iedereen draagt bij en niemand valt buiten de boot.

Samen met de regio Twente moeten we dan ook de arbeids- en onderwijskansen aan beide kanten van de grens beter benutten. Maar ook gezamenlijk beleid om de toenemende sociale uitsluiting aan te pakken.

6.5) Ondernemen doe je als ondernemende regio samen

Versterking van de groei- en innovatiekracht van het MKB is essentieel, inclusief samenwerking in de keten en sterkere samenwerking tussen MKB en de andere 2O's (onderwijs en overheid).

In grote lijnen zijn in de regio Twente de strategische groeisectoren waar focus op zou moeten liggen:

- chemie en materialen,
- life sciences en health,
- automotive,
- ICT / smart services,
- logistiek,
- food en de innovatieve maakindustrie.

Voor deze sectoren zien we niet alleen nationale groeikansen. Ook als we kijken naar de "andere kant van de grens" en Europees/Wereldwijd liggen er grote groeikansen. Daar hebben ook de toeleverende en ondersteunende industrieën voordeel van. Het biedt in zijn totaliteit een bijna natuurlijk pallet aan opschalingsmogelijkheden voor het MKB.

Veel van de zichzelf, onder meer dankzij digitale toepassingen en 3-D printing, vernieuwende maakindustrie hebben in Twente de unieke kans om mee te liften op de synergie en complementariteit in de "slimme specialisatie" sectoren: als afnemer of toeleverancier. Maar ondernemerschap behelst natuurlijk veel meer dan de maakindustrie. Op tal van gebieden:

van de kunst tot sociaal ondernemerschap. Jongeren en ouderen krijgen hierdoor nieuwe mogelijkheden voor ondernemerschap. Veel banen groeipotentieel zit daarnaast bij groeiend ondernemerschap in het aantal ZZP-ers.

Onze onderwijsinstellingen zijn daarbij zeer belangrijke partners in het kunnen groeien van de economie. Niet alleen in de ontwikkeling van ondernemers potentieel, ook om te kunnen voorzien in goed opgeleide medewerkers.

6.6) Een lerende regio

De hernieuwde ontwikkeling van een aantrekkende economie schept nieuwe kansen voor mensen die tot nu nog niet deelnemen aan het arbeidsproces. Daarbij worden grote uitdagingen gesteld

aan het onderwijs: niet alleen het hoger onderwijs, maar vooral het (V)MBO en techniekonderwijs; de grote uitval aanpakken; het levenslang leren aangrijpen als nieuw HRM-beleid; het erkennen en ontwikkelen van doorlopende leerlijnen; kennis van Engels en de grenstaal Duits.

We kunnen prima gebruik maken van de aanwezigheid van studenten in de (eu)regio: activeer deze studenten en daag hen uit om op gebieden van sociaal ondernemerschap, gezondheid, verzorging, kunsten, horeca met nieuwe initiatieven te komen. Op veel van deze gebieden is grensoverschrijdend werken en ondernemerschap een verrijking.

Op het gebied van onderwijs is meer aandacht nodig voor het hele onderwijsbestel en niet enkel het "hogere" universitaire- of hogeschooldeel. Betrek hierbij ook het onderwijsbestel aan de andere kant van de grens in de strategische uitbouw: tweetaligheid richting Duitsland; de bredere, grensoverschrijdende rol van de internationale school in Enschede; de uitbouw van technische opleidingen op de UT, ondernemerschap op het Saxion, de UT en

de Twentse ziekenhuizen samen voor de gezondheidszorg met een focus op enkele specifieke punten.

6.7) Een bereikbare regio

Bereikbaarheid is voor de regio Twente, de Bandsteden en zeker Enschede cruciaal. Dit geldt voor de verbindingen via de weg, het water en de lucht. Door de ligging en reeds aanwezige faciliteiten is transport en opslag een van de kansen die bij kunnen dragen aan meer betaalde banen. Er zijn in de regio reeds veel ontwikkelingen op het gebied van transport en opslag. Wij zien daarvoor de gemeente Enschede ook kansen en mogelijkheden. Door ons als regio Twente in te zetten om meer rendement te halen uit de reeds beschikbare faciliteiten zal de gehele regio Twente daar voordeel bij hebben.

We staan daarop open voor innovatieve kansen en daar waar de nationale vraag zich voordoet, zullen we serieus kijken naar een mogelijke invulling op het gebied van transport (air cargo flight) / opslag. De ontwikkeling die op dit moment al plaatsvindt om in Twente ook onderhoud en service te laten plaatsvinden van vliegtuigen juichen we dan ook van harte toe. Het kan een zeer positieve bijdrage leveren aan het creëren van bedrijvigheid op de Technology Base, waar Twente Airport deel van uitmaakt, en de economische ontwikkeling van de regio.

Twente Airport werkt daarin al samen met ontwikkelingsmaatschappij Oost NL aan het realiseren van een cluster voor vliegtuigonderhoud op Twente Airport. Als de regio Twente daarbij aansluit als partner betekent dit voor deze ontwikkeling een zeer grote steun.

Door de relatieve kleinschaligheid van het huidige Vliegveld Twente is het vervoer van bijvoorbeeld paarden een innovatieve kans. We hebben in de directe omgeving veel maneges, fokkerijen en klinieken alsook paardensport-evenementen die ons zouden kunnen helpen met die ontwikkeling. De import en de export van paarden gaat daarbij natuurlijk verder als alleen paarden die verkocht zijn aan het buitenland.

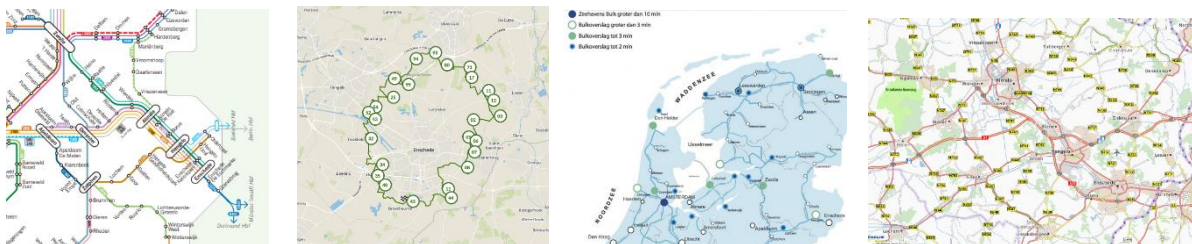
We kunnen prettige aankomst- en vertrektijden voor reizen over de wereld aanbieden. Met name de zakelijke vluchten hebben hier behoefte aan. Door de opzet van het huidige vliegveld zijn hiervoor grote mogelijkheden. In combinatie met een perfecte service en dienstverlening zou Vliegveld Twente hét business flight center van Nederland kunnen worden. De particuliere klant die ook van een goede internationale uitstraling houdt kan hierbij prima aansluiten en zorgen voor betere bezetting van de vluchten en daardoor voor de aanbieders. Daarnaast zou de toepassing simpel uitgebreid kunnen worden naar unieke belevenissen als: vergaderen in de lucht, trouwen op Airport Twente, Feesten in een vliegtuig, Business Events.

We hebben als regio Twente tevens een grote gemeenschappelijke uitdaging: het realiseren van betere gemeente- en grensoverschrijdende OV- verbindingen. Hierdoor kunnen we ook een bijdrage leveren om het personenauto-vervoer te laten afnemen. De ontwikkelingen die op dit moment voor wat betreft "verder weg" zijn daarbij zeer welkom. De regio Twente zou samen met de provincie in overleg moeten om de verbindingen binnen de regio Twente te optimaliseren. De concessie OV Twente loopt van 2014 – 2023. Het momentum lijkt nu dan ook prima te zijn.

Voor wat betreft de bereikbaarheid via de waterweg en het waterpeil verschil ligt Enschede één sluis te ver. Voor onze haven willen we ons inzetten voor een betere invulling. De haven is nu nog teveel alleen een eindpunt. Binnen het havenbedrijf Twente willen we ons dan ook inzetten om meer te doen met onze haven waarbij we ook samen met de ondernemers willen werken een lange termijn ontwikkelingen. Als uitgangspunt zien wij als vertrekpunt: zijn er bedrijven die elders in Twente beter op hun plek zijn.

De bereikbaarheid via de weg wordt inmiddels sterk verbeterd. Het verbreden van de A1 is prima. De corridor A35 door Twente mist vanuit Enschede de optimale aansluiting naar het Duitse achterland. Binnen onze eigen gemeentegrenzen hebben we een grote kans laten liggen door de Noordelijke Ontsluiting Enschede Kennispark (NOEK) uit het coalitie-akkoord te halen. Binnen onze eigen gemeentegrenzen zullen we dan ook de bereikbaarheid van onze economische kernen moeten optimaliseren waarbij het zogenaamde binnensingelgebied niet moet gaan dienen als doorsteek route.

Als pre heeft de regio het hoogwaardig Fietsnetwerk Twente. Dit moet blijvend worden verbeterd en de bestaande verbindingen binnen het gebied gebruiken om het Fietsnetwerk te blijven uitbreiden. Door kleine comfortverbeteringen (F35) die passen in de (bosrijke/groene) omgeving kan het fietsnetwerk in Enschede verfijnd worden om het fietsgebruik impulsen te blijven geven. We moeten daarbij als focus hebben het voorzien in sociaal veilige en directe fietsroutes naar de directe omgeving. Dit fietsnetwerk heeft in die zin ook een grote toeristische waarde waardoor er route kansen liggen.

6.8) Een aantrekkelijke regio

Hoewel de gemeente Enschede mede wordt gevormd door wijken en dorpen samen is de binnenstad als hotspot erg belangrijk. Daarbij hebben alle andere gemeenten in de regio Twente hun unieke kenmerken maar toch een gezamenlijke Twentse identiteit.

De regio Twente is dan ook een regio waar het voor lange en korte tijd goed leven, wonen en werken is. De aantrekkelijkheid van de regio hangt natuurlijk nauw samen met bereikbaarheid en de beschikbare natuur en recreatieve voorzieningen. De komende jaren zal er ondanks de economische dip die gaat komen, met de vergrijzing toch sprake zijn van een steeds intensievere vraag naar medewerkers voor de bedrijven in Twente. "Talent" heeft de neiging om naar de grote steden in de randstad te trekken. Het zijn echter juist de van nature aanwezige culturele aspecten die de inwoners van de regio Twente zo kenmerkt en onze ondernemers helpen om te voldoen aan de toekomstige vraag.

Waar de voorzieningen, wonen, werken, connectiviteit, mogelijkheden voor partners, die elders een grotere rol spelen, kan in de regio Twente door het culturele kenmerk "honkvast" juist ook het beschikbare groen worden ontzien. Waar in Nederland en ook de Euregio een heuse grootste stedelijke agglomeratie belangrijk is, kan dit in de samenwerkende regio Twente juist zorgen voor heuse krimp bij verschillende gemeenten. Dit moeten we duidelijk niet willen. Wonen en leven doe

je in Twente, werken kan door te zorgen voor optimale verbindingen prima in een andere gemeente. De ongebreidelde groei van het aantal inwoners voor de gemeente Enschede is dan ook voor ons absoluut geen doel. Integendeel! Dat wil zeggen dat we een totaalvisie belangrijk vinden. Een totaalvisie die de economie en de zorg voor de natuur combineert waarbij consumptie en productie zullen plaatsvinden op het laagst mogelijke regionale niveau en waar zelfvoorzienendheid primair is.

Wij willen dan samen werken (aan) en ook opkomen voor de Twentse basiswaarden en tradities, en zo streven naar een eerlijker, harmonischer, veiliger Twente, met minder armoede en een betere zorg. Een regio waarin onze historische, Christelijk-humanistisch verworven vrijheden leidend zijn.

Een regio dat door economische prikkels zorgt voor een geleidelijke opbouw. Een regio waarin zeker ook de kleinere ondernemers weer waardering en ruimte krijgen. Een regio waarin de mensen zich voor zowel korte als langere tijd thuis kunnen voelen!

6.9) Armoede en ondermijning

De focus op lokale en onze gezamenlijke economie moet er ook voor zorgen dat werken loont. Vanuit het verleden zijn er in Twente echter qua inkomens grote verschillen per gemeente.

Daarbij zijn de huizenprijzen in Twente relatief laag. Deze factoren en de grensligging maakt de gehele regio zeer kwetsbaar als het gaat om ondermijnende criminaliteit. Door het neveneffect van de ondermijnende misdaad worden maatschappelijke structuren en fundamenten aangetast, wat uiteindelijk kan leiden tot de aantasting van, ons gevoel voor veiligheid en onze rechtsstaat.

We hebben in de regio Twente grote kennis als het gaat om cybersecurity. Wij zouden er dan ook voor pleiten om Twentebreed te komen tot een speciale eenheid die zich richt op de ondermijnende criminaliteit.

6.10) Een unieke regio

"Tijd zat in Twente" dat is de campagneleus waarmee het toerisme in Twente gepromoot wordt. Een campagneleus die ook prima past in de geleidelijke her-opbouw van de economie in Twente. Waar het voor het toerisme wellicht ook wat zelfspot in de campagneleus zit. Voor de economische heropbouw is de Twentse nuchterheid en de van nature aanwezige culturele basiswaarden een wat ons uniek maakt in de regio Twente.

De menselijke waarden samen met: de natuur; het eigen culturele erfgoed; het beschermde "platteland"; de balans tussen stad en platteland, allemaal factoren die onderdeel zijn van het unieke vestigingsklimaat van de regio Twente.

7) Aanbevelingen en vergezichten

- Wij zien in het herstel van de tram in Enschede een meerwaarde. We denken daarbij aan een verbinding van de aan te leggen Park en Ride bij de Grolsch Veste en de oude brandweerkazerne. Deze zou dan dienen als remise. Wat betreft de Park en Rides voorzien we 4 goed ingerichte P&R voorzieningen aan onze invalswegen. En van daaruit goede verbindingen naar de binnenstad. Dit zorgt er niet alleen voor dat dagjesmensen hier gebruik van gaan maken, ook mensen die werkzaam zijn in de binnenstad zouden hier gebruik van kunnen maken. We denken daarbij aan het via de werkgever aanbieden van abonnementen.

- Doorontwikkeling Vliegveld Twente en het omliggende gebied. Door kleinschaligheid is bijvoorbeeld vervoer van paarden een innovatieve kans, business hup en business travel centrum, onderhoud vliegtuigen uitbreiden, transport (air cargo flight) / opslag. Met het transport en (air cargo flight) / opslag is er tevens de verbinding met XL Businesspark Twente.

Daarnaast zouden de toepassingen simpel uitgebreid kunnen worden naar unieke belevenissen als: vergaderen in de lucht, trouwen op Airport Twente, Feesten in een vliegtuig, Business Events.

- Ons huidige transportcentrum beter outilleren en inzetten voor opslag- en distributiefaciliteiten voor binnensingelgebied en bedrijven/winkels in het centrum. Slimme logistieke oplossingen met gebruikmaking van innovatieve transportmiddelen. Dit met als doel vrachtverkeer aldaar te verminderen. Recent is in Nijmegen een pilot (fietsvracht en ANWB-fiets-wacht) gestart. Helaas was dit niet Enschede.

- De haven willen we inzetten voor een betere invulling. De haven is nu nog teveel alleen een eindpunt. Binnen het havenbedrijf Twente willen we ons dan ook inzetten om meer te doen met onze haven waarbij we ook samen met de ondernemers willen werken aan lange termijn ontwikkelingen. De huidige "haven" zou je op termijn meer een recreatieve functie kunnen geven als je de huidige zakelijke activiteiten verplaatst naar de binnenhaven. We zouden daarnaast tevens willen kijken in hoeverre in het Enschedese havengebied gevestigde bedrijven meer op hun plaats zijn elders in Twente. Het havengebied zou dan ook een verbinding met Business en Sciencepark kunnen krijgen door aan de waterkant innovatieve kantoorruimte te realiseren.

Meer halen uit Kennispark Twente met meer innovatieve hightech bedrijven. De fotonica techniek is wat ons betreft daarbij een absolute kans. Ook het actief de mogelijkheden om

Apollo Vredestein te verzelfstandigen zien we als een kans. Hierdoor kunnen we tevens een verdere armoedeval voorkomen.

- Op sportterrein "Het Diekman" leven, leren en werk ontwikkeling op het gebied van sport en gezondheid. Focus gehandicaptensport in samenwerking met Roessingh, de UT en de Twentse ziekenhuizen

- Tussen Hengelo en Enschede een toeristisch zeer aantrekkelijk attractie met bloemen/planten (a la bollenstreek/Keukenhof) ontwikkelen die aansluit bij de huidige waterloop. Ook hierbij een verbinding naar de nieuwe haven opzet die dan ook aantrekkelijker is voor recreanten. En hoeveel leuker kom je Enschede per trein dan binnen..

- Het huidige Stationsplein dusdanig inrichten dat er 3 looplijnen ontstaan. Een vanuit de remise die loopt van de tramremise langs het stationsplein naar het Hoedemakersplein. Vervolgens dan via de Brammelerstraat naar kruispunt De Graaff.

Looplijn twee vanaf het Stationsplein door de Korte Hengelosestraat naar kruispunt De Graaff.

Looplijn drie dan vanaf het Stationsplein over het Wilminkplein richting de Oude Markt. De verschillende looplijnen zouden dan ook geheel eigen thema's moeten krijgen waar dan ook de juiste uitstraling bij past.

We zouden ook de ontwikkeling De Kop waar mogelijk willen bespoedigen.

- met het Saxion, ArteZ, ROC en de UT hebben we in Enschede een breed spectrum aan opleidingen. Het ROC heeft vakopleidingen Enschede, Hengelo en Almelo. Een deel van onze jeugd heeft echter speciaal onderwijs nodig. Net als speciaal onderwijs voor doven en blinden willen wij speciaal onderwijs voor motorisch gehandicapte, verstandelijk gehandicapte, langdurig zieke kinderen, kinderen met stoornissen en kinderen met gedragsproblemen zoveel mogelijk faciliteren. Dit met als doel dat deze kinderen niet verplicht binnen reguliere klassen lessen hoeven te nemen. Ook het technisch vakonderwijs willen we daarin betrekken. Wij zijn van mening dat hierdoor deze kinderen later op zelfstandige wijze, beter voor zichzelf kunnen zorgen. Op "Het Diekman" zouden we dit kunnen onderbrengen.

- Sport recreatie en cultuur zijn prima middelen om mensen op een gezonde en ongedwongen wijze met elkaar in verbinding te brengen. Met name recreatie heeft daarbij in onze gedachtegang ook nog eens een directe economische waarde. Ons meer inzetten om met name sport en recreatie van meer toegevoegde waarde te laten zijn voor Enschede lijkt dan ook kansrijk.

Neem ook van kamperen bij de boer of de luxe sterren hotels. In de regio Twente kan het. Er zijn in Enschede en omstreken veel recreatieve mogelijkheden. Wij willen dat verder versterken. Dit willen we bereiken via onder meer een sterke (eu)regionale samenwerking. De Agenda van Twente en de Euregio zien we daarbij als perfecte partijen om dit samen te bewerkstelligen. Plannen die we hebben zijn onder meer economische verbinding richting

paardensport (via Airport Twente), vakantieparken en watersport. De economische bijdrage van de recreatie willen we tevens uitbreiden. Naast dat de recreatie bijdraagt aan een betere binnenstad en beter florerende horeca willen we meer banen in het toerisme en de recreatieve sector.

- Om Enschede aantrekkelijk te houden is een bij de tijd, goed en gevarieerd cultureel aanbod van groot belang. Het aanbod moet daarnaast voor onze huidige inwoners aantrekkelijk zijn. We geloven er echter niet in dat het culturele aanbod een doorslaggevende factor is om voor Enschede te kiezen als stad om in te wonen. Een groei van inwoners is daarnaast ook geen doel. Bij die beslissing spelen hele andere factoren een rol. Juist in de culturele aantrekkelijkheid voor de een breed publiek zit wat ons betreft ook een economische verbinding. Wij zullen ons ook inzetten om initiatieven van inwoners en het bedrijfsleven te stimuleren om het imago van Enschede als culturele hotspot verder te versterken

- We vinden het belangrijk om Enschede door te ontwikkelen als winkelstad, muziekstad/evenementen en leefstad. Ontwikkelingen als De Kop zijn daarbij een perfect middel om de ambitie aan te geven. Deze zouden we dan zoals reeds eerder gezegd waar mogelijk willen bespoedigen. We moeten echter vooral ook aandacht hebben voor de toegang van Enschede vanuit het station, de Irenepromenade, diversiteit van het aanbod en de toegankelijkheid vanuit de verschillende toegangswegen.

We moeten helaas constateren dat Enschede - gezien de corona/covid-19 crisis - erg kwetsbaar is als evenementenstad.

Het is van groot belang om te blijven vernieuwen. Vernieuwen om ervoor te zorgen dat mensen blijven komen. Gewoonweg omdat Enschede altijd vernieuwd en telkens wat nieuws heeft te bieden qua beleving. Enschede moet zich focussen om ervoor te zorgen dat we ook de aanbieders wat unieks kunnen blijven bieden en we het maximale doen met de beschikbare middelen.

Naast een goed winkel- en horeca aanbod is kunst en cultuur natuurlijk erg belangrijk. Het verrijkt onze samenleving, prikkelt onze creativiteit en bevordert onze persoonlijke ontwikkeling. Dit ondersteunen en faciliteren wij dan ook graag. Uitgangspunt is daarbij wel dat het bij zal moeten dragen aan de naamsbekendheid van Enschede en moet zorgen voor meer bezoekers (of terugkerende bezoekers).

Om de binnenstad levendig te houden is wonen in de binnenstad belangrijk. Het draagt daarbij tevens bij in het vergroten van de veiligheid.